Μολιέρος “εναντίον” τραγωδίας

Σάββας Πατσαλίδης

☆

Δεν έχω τίποτε με το έργο του Μολιέρου. Το εκτιμώ βαθύτατα. Αλλά νισάφι πια! Τόσους Μολιέρους σε περιοδεία δεν θυμάμαι ξανά. Λες και δεν υπάρχει τίποτε άλλο που να αξίζει τον κόπο να δει ο κόσμος.

Βέβαια, θα μου πείτε, για να υπάρξει το “άλλο”, πρέπει να προϋπάρξει το ψάξιμο, η έρευνα, η αγωνία της αναζήτησης του καινούριου ή του παραγκωνισμένου, του ξεχασμένου, του υποβαθμισμένου κ.λπ. Και ποιος, παρακαλώ, θα αφιερώσει χρόνο να τα κάνει όλα αυτά, και μάλιστα εν όψει του καλοκαιριού, όπου ισχύει ο νόμος που λέει ότι πάνω απ' όλα μετράει το σίγουρο, το αβανταδόρικο, το αναγνωρίσιμο, που να απευθύνεται στο πλατύ κοινό.

Και ο Μολιέρος είναι comme il faut. Ή, τουλάχιστον, έτσι θέλουν να πιστεύουν οι ειδικοί. Πολυπαιγμένος και εμπορικός, είναι μία από τις καλύτερες λύσεις για όσους δεν κάνουν τραγωδία ή αριστοφανική κωμωδία. Και το σημαντικότερο, προσφέρεται για πρωταγωνιστικούς ρόλους, κάτι που βολεύει τους ευκαιριακούς σταρ που τους “κάνουν τη χάρη” και συνεργάζονται με τα διάφορα περιοδεύοντα ΔΗΠΕΘΕ της χώρας, τα οποία περιμένουν πώς και πώς το καλοκαίρι μπας και βάλουν κάνα φράγκο στην τσέπη πριν επιστρέψουν στη χειμέρια τους νάρκη.

Μολιέρος, λοιπόν, και πάλι Μολιέρος, με τους πονηρούς εραστές, τους περίεργους γονείς, τους μπούφους υπηρέτες (στο πρότυπο των δούλων του Πλαύτου και του Τερέντιου), τους άξεστους λαϊκούς τύπους (από τη γαλλική μεσαιωνική φάρσα), τις κοκέτες (βλ. Αντζελίκ), τους γελοίους επαρχιώτες, τους υποχόνδριους, τους πλούσιους και κερατωμένους συζύγους κ.λπ Τοιχογραφία μιας ολόκληρης εποχής, απ' όπου ο μεγάλος και ιδιαίτερα συντηρητικός σε ό,τι αφορά στη δομή και τις αξίες της οικογένειας συγγραφέας παίρνει τα ελαττώματα και τα προβλήματα, τα απομονώνει και τα διογκώνει, και μετά .... τους δίνει να καταλάβουν. Δείγμα γραφής ο ***Ζωρζ Νταντέν*** (1668), που είδαμε στα πλαίσια των “Μερκουρείων 2003”, στο επιεικώς άθλιο (sic) θέατρο του Δήμου Συκεών.

Πλούσιος αλλά λαϊκής καταγωγής, παντρεύεται μια πολύ νεότερή του, απένταρη μεν, αριστοκρατικής καταγωγής δε, η οποία με την πρώτη ευκαιρία “του τα φοράει”, πυροδοτώντας έτσι ένα γαϊτανάκι από ίντριγκες που επαναλαμβάνονται σε τρεις γύρους

(κάτι σαν πυγμαχικός αγώνας), για να καταλήξουν στο τέλος σε φιάσκο, οδηγώντας και τον εμπνευστή τους Νταντέν στην αποδοχή της μοίρας του (τα 'θελες και τα 'παθες), όχι όμως και σε απαλλαγή από τις ευθύνες του.

Μπορεί να είναι πιο λογικός και ανθρώπινος, μας λέει ο δημιουργός του, όμως δεν παύει να είναι ένας παραβάτης των αρχών της "honneteté". Από τη στιγμή που διαθέτει χρήματα για να αποκτήσει διά του γάμου τον τίτλο του αριστοκράτη, δεν διαφέρει σε τίποτε από τα πεθερικά του, που διαθέτουν την κόρη τους για να ξελασπώσουν οικονομικά. Όλα ένα εμπόρευμα, στα πλαίσια ενός κοινωνικού παιχνιδιού, όπου μια τάξη προσπαθεί να διατηρήσει πάση θυσία τα παλαιά της προνόμια και μια άλλη να τα ιδιοποιηθεί.

Αυτό το έργο ανέλαβε να σκηνοθετήσει για λογαριασμό του ΔΗΠΕΘΕ Βέροιας η Ε. Βασιλικιώτη, ποντάροντας σε αυτό που έκρινε ότι πρεσβεύει ο καθ' ύλην αρμόδιος, ο ίδιος ο συγγραφέας-ηθοποιός-σκηνοθέτης: ότι, δηλαδή, η εξωτερική εμφάνιση των προσώπων είναι το "κλειδί" για την εσωτερική τους ερμηνεία. Έτσι προέκυψε και η ιδιαίτερη έμφαση στα κοστούμια, στο έντονο μακιγιάζ-μάσκα, στις περούκες, στους γεωμετρικούς σχηματισμούς, στην τυποποιημένη κίνηση και συμπεριφορά με τις γνώριμες πόζες, το κλείσιμο του ματιού στον θεατή κ.λπ. Επιλογές εύκολες και πολυχρησιμοποιημένες, οι οποίες ωστόσο λειτούργησαν ευεργετικά χάρη στο γούστο και τη συνέπεια ύφους της σκηνοθεσίας.

Από τους ηθοποιούς, το μεγάλο όνομα της παράστασης, ο Τ. Πεζιρκιανίδης, μπορεί να μην εντυπωσίασε, αλλά τουλάχιστον έδειξε πως ξέρει να επιβιώνει αξιοπρεπώς μέσα σε κωμικές καταστάσεις που δεν του ταιριάζουν απόλυτα. Ο "Λουμπίνος" του Λ. Λουκαδή κινήθηκε με προσοχή στα όρια του τύπου, όπως και οι Δ. Παλαιοχωρίτης, Τζ. Σκαρλάτου, Β. Νικολοπούλου και Γ. Γεννατάς. Σε λάθος υποκριτική ρότα η Ηρώ Κωστή. Άλλο να δείχνει κανείς ψεύτικος και άλλο να καμώνεται τον ψεύτικο. Υπάρχει μεγάλη απόσταση. Και ο Προκοπίου στη διανομή, με πολύ μικρό ρόλο.

Τα σκηνικά της Λ. Χρυσικοπούλου δεν είχαν χαρακτήρα, σε αντίθεση με τα κοστούμια της, που στόλιζαν και σχολίαζαν τα σώματα. Η μετάφραση των Βαρβέρη και Δεκαβάλλα παιγνιώδης και με καλές λύσεις. Η μουσική του Ανδριτσάκη στοιχείο ενισχυτικό της επιφάνειας των εικόνων.

Τελικά, ένα καλοκαίρι μοιρασμένο. Το μισό στην τραγωδία και το άλλο μισό στον Μολιέρο. Από τη μια, ο πόνος που προκαλεί η γνώση και, από την άλλη, το γέλιο που προκαλεί η άγνοια. Όψεις του ίδιου νομίσματος.

Αγγελιοφόρος της Κυριακής

21 Σεπτεμβρίου 2003